УДК 349.2:331.101

О. А. ЯКОВЛЄВ,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ПРАЦІ: ПОГЛЯД ПРАВНИКА

У статті визначено та розглянуто систему правових принципів, на яких базується політика держави в галузі охорони праці. Визначено роль охорони праці для забезпечення її гідних умов, охарактеризовано правову основу охорони праці в Україні.

Ключові слова: охорона праці, державна політика, безпечні умови праці, соціальний захист працівників.

Постановка проблеми. За умов існування ринкових відносин зростає значення діяльності держави із захисту людини в процесі праці. Особливої актуальності набуває створення такої нормативно-правової бази, яка б забезпечувала економічну зацікавленість роботодавців у створенні безпечних умов праці на підприємствах.

Охорона праці як система, головним спрямуванням якої є забезпечення належного рівня безпеки праці та виробничого середовища, відіграє вагому роль у реалізації державної політики щодо покращення умов праці. Дуже важливим завданням у вказаній сфері є зміна самого ставлення роботодавця і працівника до проблем, що безпосередньо пов'язані з безпекою праці, підвищення рівня освіти спеціалістів і працівників усіх рівнів з питань охорони праці.

Метою статті є визначення основних принципів державної політики в галузі охорони праці з позицій правової науки.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми державної політики в галузі охорони праці є актуальними та обговорюваними серед представників наукових кіл трудоправової галузі. Цій тематиці приділялася увага таких учених, як В. Г. Грибан, О. В. Негодченко, В. І. Чудовський, Л. П. Шумна, Д. В. Зеркалов, І. П. Жигалкін, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко та ін.

Виклад основного матеріалу. Основою законодавства про охорону праці є Конституція України [1], яка згідно зі ст. 43 гарантує громадянам право на належні, безпечні та здорові умови праці; право всіх працюючих на щотижневий відпочинок та щорічну оплачувану відпустку, а також на скорочений робочий день для окремих професій та виробництв; скорочену тривалість роботи в нічний час. Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом (ст. 46 Основного Закону). Стаття 49 Конституції України гарантує кожному право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, у тому числі й у галузі охорони праці.

З прийняттям Верховною Радою України 14 жовтня 1992 р. Закону України «Про охорону праці» [2] вперше було нормативно зафіксовано відповідальність держави та її органів за безпеку і гігієну праці. Указаний законодавчий акт став імпульсом для реформування всієї системи управління охороною праці в державі. Він розширив проголошені Конституцією України засади, окреслив механізм реалізації конституційного права працюючих на охорону життя та здоров'я у процесі трудової діяльності, на безпечні та нешкідливі умови праці, встановив єдиний порядок організації та управління охороною праці в державі. Усі норми стосовно охорони праці, передбачені цим законодавчим актом, умовно поділяються на чотири групи:

а) створення безпечних умов праці ще на стадії проектування виробничих об'єктів, розробки нових технологій, ефективних засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту працюючих. Забороняється їх використовувати, якщо вони не забезпечують здорових та безпечних умов праці;

б) гарантування безпеки працюючих у період самого процесу виробництва з розробленням відповідних нормативних вимог, інструкцій;

в) регламентація порядку видачі засобів індивідуального захисту і лікувально-профілактичного харчування, виділення і використання коштів на охорону праці, проведення за кошти власника попереднього (при прийнятті на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, що передбачено Законом України «Про охорону праці»;

© Яковлєв О. А., 2017

г) загальний та спеціальний нагляд та контроль за охороною праці, а також відповідальність за її порушення [3, с. 12–13].

Об'єктивно оцінюючи охорону праці в Україні, слід констатувати, що сучасний її стан не може задовольнити потреби нашого суспільства. Проблема створення безпечних і нешкідливих умов праці в нашій державі є гострою. Як свідчить аналіз виробничого травматизму в Україні, дві третини нещасних випадків на виробництві сталися через організаційні причини, недоліки й упущення в роботі керівників підприємств та фахівців з охорони праці. До них належать: порушення виробничої і трудової дисципліни, вимог безпеки праці під час експлуатації обладнання та відповідних механізмів; допущення до роботи без попереднього навчання та перевірки знань з охорони праці; відсутність або недосконаліть системи управління охороною праці; незадовільна організація виробництва; низький рівень відповідальності за порушення безпеки праці як керівництва підприємств, так і працівників [4]. Саме запобігання та недопущення подібних недоліків є основною метою і напрямом діяльності держави та її уповноважених органів.

Як відомо, функції держави реалізуються через політику. Непродумана політика може зруйнувати як нормальні соціальні цінності, так і інститути [5, с. 167]. Основні засади державної політики, спрямованої на гарантування безпеки особи, суспільства й держави, на захист національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз у всіх сферах життєдіяльності, визначає Закон «Про основи національної безпеки України» [6]. Об'єктами національної безпеки є: а) людина і громадянин – їх конституційні права і свободи; б) суспільство – його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні й матеріальні цінності, інформаційне й навколишнє природне середовище та природні ресурси; в) держава – її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність. Основні напрями державної політики з питань національної безпеки України в соціальній і гуманітарній сферах охоплюють: істотне посилення соціального складника економічної політики; реальне підвищення життєвого рівня населення передусім на основі піднесення вартості оплати праці, своєчасної виплати заробітної плати й гарантованих законом соціальних виплат; посилення цільової спрямованості матеріальної підтримки, зниження рівня безробіття; створення умов для подолання бідності й надмірного майнового розшарування в суспільстві; збереження і зміцнення демографічного й трудоресурсного потенціалу країни; подолання кризових демографічних процесів; створення ефективної системи соціального захисту людини, охорони й відновлення її фізичного й духовного здоров'я, ліквідації алкоголізму, наркоманії та інших негативних явищ; ліквідація бездоглядності, безпритульності і бродяжництва серед дітей і підлітків.

Державна політика в галузі охорони праці визначається відповідно до Конституції України Верховною Радою України і спрямована на створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Така діяльність здійснюється на підставі певних основних засад. «Принципи – це категорії найвищої міри узагальненості. Вони гранично абстрактні, і в цьому їх сила, а не слабкість. Це зумовлено тим, що, по-перше, тільки дійшовши до принципів, можна глибше зрозуміти саму об'єктивну дійсність. Мислення, сходячи від конкретного до абстрактного, не відходить від істини, а в дійсності підходить до неї. Усі наукові абстракції відображають природу глибше, вірніше й повніше. По-друге, сила принципів полягає в тому, що вони є найстійкішими елементами знання», – наполягає І. П. Жигалкін [7, с. 122]. При цьому, з точки зору С. М. Прилипка та О. М. Ярошенка, нормам і принципам трудового права відведена важлива місія – бути гарантом здійснення широкого комплексу проголошених у Конституції України соціально-економічних прав і свобод, якими наділена людина як учасник трудового процесу [8, с. 4].

Принципи державної політики в галузі охорони праці перелічені у ч. 2 ст. 4 Закону України «Про охорону праці». За головною функціональною направленістю їх можна класифікувати на такі групи, як-от:

1) загальні принципи, спрямовані на попередження та запобігання нещасним випадкам на виробництві, виробничому травматизму, іншій шкоді здоров'ю працівника, – пріоритет життя і здоров'я працівників; суцільний технічний контроль; комплексний підхід; економічні методи управління охороною праці;

2) принципи, що відображають загальний та спеціальний нагляд і контроль за охороною праці на загальнодержавному рівні, – незалежність від форм власності та виду діяльності; координація; міжнародне співробітництво;

3) принципи, що встановлюють гарантії для працівників, – соціальний захист працівників; інформація та навчання; адаптація до можливостей людини.

Перша група принципів становить ту основу, яка в подальшому стає відправною точкою для формування решти найважливіших положень даної сфери державної діяльності. Особливе місце серед них посідає принцип пріоритету життя і здоров'я працівників, повної відповідальності роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці. Він є конституційним.

Забезпечення права на належні, безпечні та здорові умови праці здійснюється за допомогою системи правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів та засобів, які в сукупності утворюють охорону праці. Можна говорити, що правова природа охорони праці базується на факті визнання державою свого обов'язку забезпечити захист працівника як сторони, фактично більш слабкої в трудових правовідносинах, з метою збереження його життя, здоров'я і високого рівня працездатності. Цей принцип забезпечується балансом інтересів суб'єктів трудових відносин. Саме для цього держава проводить політику, метою якої є захист громадян у процесі застосування праці. Від цього безпосередньо залежать рівень життя працівників, можливість вільного розвитку їх особистості. Державна політика має бути спрямована на захист життя та здоров'я працівників на виробництві. Однак варто констатувати, що політика, яку здійснює наша держава, є недостатньо дієвою. Однією з причин цього є залежність реалізації права на належні, безпечні та здорові умови праці від економічної ситуації в державі. Адже для забезпечення цього права необхідні кошти, що напряму залежить від фінансово-економічного становища роботодавця.

Принцип суцільного технічного контролю полягає у підвищенні рівня промислової безпеки шляхом забезпечення всестороннього і повного контролю за станом виробництв, технологій та продукції, а також у сприянні в створенні безпечних і нешкідливих умов праці. Однією з основних складових системи управління охороною праці є контроль за охороною праці, і від того, наскільки він чітко виконується, залежить стан охорони праці на підприємстві. Зміст функції контролю полягає у перевірці стану умов праці, виявленні відхилень від вимог законодавства, від стандартів безпеки праці, правил і норм охорони праці, рішень директивних органів, а також у перевірці виконання службами й підрозділами своїх обов'язків у сфері охорони праці. Заходами, які підвищують рівень промислової безпеки, можуть бути: а) забезпечення суб'єктом господарювання створення умов безаварійного функціонування небезпечних виробничих об'єктів та допустимого рівня ризику функціонування цих об'єктів; б) відповідальність суб'єкта господарювання за порушення законодавчих та інших нормативно-правових актів з промислової безпеки; в) здійснення державного нагляду за станом промислової безпеки, забезпечення суцільного технічного контролю за станом небезпечних виробничих об'єктів; г) державне регулювання в частині науково-технічного забезпечення державного нагляду у сфері промислової безпеки тощо.

Принцип комплексного підходу до розв'язання завдань охорони праці на основі загальнодержавної, галузевих, регіональних програм з цього питання та з урахуванням інших напрямів економічної і соціальної політики, досягнень у галузі науки і техніки та охорони довкілля має на меті системне розв'язання проблем у сфері охорони праці, формування сучасного безпечного та здорового виробничого середовища, мінімізацію ризиків виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій на виробництві, що сприятиме сталому економічному розвитку та соціальній спрямованості, збереженню і розвитку трудового потенціалу України. Д. В. Зеркалов у монографії «Безпека праці» виділяє два варіанти реалізації цього напряму діяльності. Перший варіант передбачає розв'язання проблем виключно на регіональному та галузевому рівні. Проте цей шлях не дає змоги розв'язати проблеми комплексно. Тому й пропонується другий, оптимальний варіант, що передбачає розроблення Загальнодержавної цільової програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на певний період. Проблеми у сфері охорони праці в контексті принципу, що аналізується, передбачається розв'язати шляхом: 1) удосконалення системи державного нагляду і громадського контролю за додержанням вимог законодавства з охорони праці, оптимізації діяльності структурних підрозділів з охорони праці у центральних та місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування; 2) удосконалення державного управління охороною праці через реформування державних органів управління охороною праці; 3) проведення моніторингу розроблення, впровадження та функціонування систем управління охороною праці на державному, галузевому та регіональному рівні, зокрема шляхом застосування принципів управління професійними та виробничими ризиками; нагляду за станом охорони праці і промислової безпеки на підприємствах; 4) удосконалення системи ведення обліку та аналізу даних про випадки травматизму на виробництві та професійних захворювань; 5) розроблення та впровадження у діюче виробництво інноваційних технологій, нових видів засобів індивідуального та колективного захисту з використанням сучасних матеріалів, наукових досягнень у сфері охорони праці та ін. [9, с. 24–26].

Наступним є принцип використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці, залучення добровільних внесків та інших надходжень на ці цілі, отримання яких не суперечить законодавству. На виконання цього спрямовані такі економічні методи управління охороною праці: а) фінансування охорони праці здійснюється роботодавцем; б) обов'язкове соціальне страхування працівників від

нещасних випадків та професійних захворювань здійснюється роботодавцем підприємства; в) збереження середнього заробітку за працюючим у період простою у випадку його відмови від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для життя чи здоров'я працюючого або для людей, які його оточують, чи навколишнього природного середовища; г) виплата вихідної допомоги при розриві трудового договору за власним бажанням, якщо власник не виконує вимог законодавства або умов колективного договору з питань охорони праці; д) безплатне забезпечення лікувально-профілактичним харчуванням та інші пільги і компенсації працівникам, що зайняті на роботах з важкими та шкідливими умовами праці; е) безплатна видача працівникам спеціального одягу, взуття та інших засобів індивідуального захисту, змивальних і знешкоджувальних засобів на роботах із шкідливими та небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або здійснюваних у несприятливих температурних умовах, тощо.

Другу групу представляє принцип встановлення єдиних вимог з охорони праці для всіх підприємств незалежно від форм власності та видів діяльності. Його дотримання спрощує завдання державних органів, що здійснюють нагляд за додержанням вимог законодавства про охорону праці, дозволяють їм ефективніше вчиняти оперативне втручання в діяльність підприємств, які допустили певні порушення, а найголовніше – урівнюють права на належні умови праці осіб, які працюють на різних підприємствах, в установах, організаціях.

Не менш важливими з точки зору дієвості державної політики у сфері охорони праці є координація діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, безпеки та гігієни праці, а також співробітництво і проведення консультацій між роботодавцями та працівниками під час прийняття рішень з охорони праці на місцевому та державному рівнях.

Відповідно до ст. 31 Закону України «Про охорону праці» державне управління охороною праці здійснюють: Кабінет Міністрів України; спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади нагляду за охороною праці; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; Рада міністрів АРК, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування. Так, Конвенція МОП № 81 «Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі» 1947 р. [10] (ратифікована Україною 8 вересня 2004 р. [11]) до завдань інспекції відносить: а) забезпечення застосування правових норм у галузі умов праці та охорони працівників під час їх роботи, як наприклад, норм щодо тривалості робочого дня, заробітної плати, безпеки праці, охорони здоров'я і добробуту, використання праці дітей і підлітків та з інших подібних питань; б) забезпечення роботодавців і працівників технічною інформацією та консультацією щодо найбільш ефективних засобів дотримання правових норм; в) доведення до відома компетентного органу інформації про недоліки або зловживання, які не підпадають під дію існуючих правових норм. Будь-які інші обов'язки, які можуть бути покладені на інспекторів праці, не повинні заважати їм ефективно виконувати їх основні обов'язки або якимось чином завдавати шкоди авторитетові та неупередженості, які потрібні інспекторам у їх відносинах з роботодавцями та працівниками.

«На сучасному етапі розвитку світового співтовариства однією з його основних тенденцій є глобалізація. Вона являє собою нову стадію процесу інтернаціоналізації різних аспектів суспільного життя», – категорично заявляє О. М. Ярошенко [12, с. 34]. Сутність принципу міжнародного співробітництва у досліджуваній царині зводиться до використання світового досвіду організації роботи стосовно поліпшення умов і підвищення безпеки праці. Він полягає у вивченні, узагальненні та впровадженні світового досвіду з організації охорони праці, поліпшення умов і безпеки праці; у виконанні міжнародних договорів та угод з охорони праці; проведенні й участі в наукових та науково-практичних конференціях і семінарах з охорони праці.

До третьої групи належить принцип соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. За ст. 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [13] страхові виплати від нещасного випадку складаються із: 1) страхової виплати втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності; 2) страхової виплати в установлених випадках одноразової допомоги потерпілому (членам його сім'ї та особам, які перебували на утриманні померлого); 3) страхової виплати дитині, яка народилася інвалідом внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності; 4) страхових витрат на медичну та соціальну допомогу.

Одним із принципів державної політики в галузі охорони праці є також інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці. Як відомо, однією з головних причин порушення правил охорони праці є неналежний рівень знань працівників, низький рівень їх професійної підготовки, правова неграмотність. Саме за високим рівнем поінформованості працівників бачиться май-

бутнє в питанні зниження рівня виробничого травматизму та інших шкідливих наслідків для здоров'я працівників.

Висновки. Праця людини безпосередньо пов'язана із виробничим середовищем. Працівник може нормально здійснювати трудову діяльність лише тоді, коли умови зовнішнього середовища відповідають оптимальним. Якщо вони змінюються, стають несприятливими, то на протидію їм організм людини включає спеціальний механізм, який зберігає постійність внутрішнього середовища або змінює його в межах допустимого. Такий механізм називається адаптацією. Остання є важливим засобом попередження травмування, виникнення нещасних випадків у трудовому процесі і відіграє значну роль в охороні праці. Рівень адаптації впливає на працездатність та здоров'я працівника, формує у нього певний рівень чутливості та стійкості до психоемоційних перевантажень, унаслідок розвитку яких може істотно змінитися рівень професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. − № 49. − Ст. 668.
3. Грибан В. Г. Охорона праці : навч. посіб. / В. Г. Грибан, О. В. Негодченко. – Київ : Центр учб. літ., 2009. – 280 с.
4. Чудовський В. І. Охорона праці як національна проблема держави в умовах ринкових відносин [Електронний ресурс] / В. І. Чудовський. – Режим доступу: http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/2478/%D0%92.
5. Шумна Л. П. Соціальна підтримка як організаційно-правова форма соціального забезпечення : дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.05 / Л. П. Шумна. – Чернігів, 2014. – 455 с.
6. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19.06.2003 № 964-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
7. Жигалкін І. П. Система принципів трудового права в умовах формування нової правової доктрини України : дис. … д-ра юрид. наук : 12.00.05 / І. П. Жигалкін. – Сєвєродонецьк, 2016. – 449 с.
8. Прилипко С. М. Трудове право України : підручник / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. – 5-те вид., перероб. і допов. – Харків : ФІНН, 2012. – 800 с.
9. Зеркалов Д. В. Безпека праці : монографія / Д. В. Зеркалов. – Київ : Основа, 2012. – 637 с.
10. Про інспекцію праці у промисловості й торгівлі : Конвенція МОП від 11.07.1947 № 81 // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 24.
11. Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 81 1947 року про інспекцію праці у промисловості й торгівлі : Закон України від 08.09.2004 № 1985-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. − № 1. − Ст. 11.
12. Ярошенко О. М. Щодо окремих питань виконання міжнародних договорів про працю / О. М. Ярошенко // Право і безпека. – 2005. – Т. 4, № 1. – С. 34–36.
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. − № 46–47. − Ст. 403.

REFERENCES

1. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 r., N 254k/96-VR [The Constitution of Ukraine of 28.06.1996 g., №254k / 96-VR] (1996) *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine, 30, 141.* [In Ukrainian]
2. Pro okhoronu pratsi: Zakon Ukrainy vid 14.10.1992 r., N 2694-XII [Labor protection law of Ukraine from 14.10.1992 g., №2694-XII] (1992) *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine*, *49, 668.* [In Ukrainian]
3. Hryban V. H., Nehodchenko O. V. (2009) *Okhorona pratsi [Occupational Health]* K. : «Tsentr uchbovoi literatury» [In Ukrainian]
4. Chudovskyi V. I. Okhorona pratsi yak natsionalna problema derzhavy v umovakh rynkovykh vidnosyn [Occupational Health as a national problem of the state in market conditions] (n.d.) *pravoznavec.com.ua* Retrieved from: http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/2478/%D0%92 [In Ukrainian]
5. Shumna L. P. (2014) Sotsialna pidtrymka yak orhanizatsiino-pravova forma sotsialnoho zabezpechennia [Social support as a legal form of social security] *Doctor's thesis.* Chernihiv [In Ukrainian]
6. Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 r., N 964-IV [On National Security of Ukraine, Law of Ukraine of 19.06.2003., №964-IV] (2003) *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine*, *39, 351.* [In Ukrainian]

7. Zhyhalkin I. P. (2016) Systema pryntsypiv trudovoho prava v umovakh formuvannia novoi pravovoi doktryny Ukrainy [The system of labor law principles in the formation of a new legal doctrine Ukraine] *Doctor's thesis* Sievierodonetsk, [In Ukrainian]
8. Prylypko S. M., Yaroshenko O. M. (2012) *Trudove pravo Ukrainy [Labor Law of Ukraine]* Kh. : FINN [In Ukrainian]
9. Zerkalov D. V. (2012) *Bezpeka pratsi [Safety]* K. : Osnova, [In Ukrainian]
10. Pro inspektsiiu pratsi u promyslovosti y torhivli: Konventsiia MOP vid 11.07.1947 r., #81 [On labor inspection in industry and trade: ILO was on 11/07/1947., №81] (2005) *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine, 24.* [In Ukrainian]
11. Pro ratyfikatsiiu Konventsii Mizhnarodnoi orhanizatsii pratsi N 81 1947 roku pro inspektsiiu pratsi u promyslovosti y torhivli: Zakon Ukrainy vid 08.09.2004 r., N 1985-IV [On ratification of International Labor Organization Convention №81 1947 on labor inspection in industry and trade: Law of Ukraine of 08.09.2004 p., №1985-IV] (2005) *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine*, *1, 11.* [In Ukrainian]
12. Yaroshenko O. M. (2005) Shchodo okremykh pytan vykonannia mizhnarodnykh dohovoriv pro pratsiu [Concerning certain issues of implementation of international treaties] *Pravo i bezpeka. – Law and Security, Vol. 4,1, 34–36.* [In Ukrainian]
13. Pro zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia: Zakon Ukrainy vid 23.09.1999 r., #1105-XIV [On compulsory state social insurance law of Ukraine of 23.09.1999 p., №1105-XIV] (1999) *Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy. – Supreme Council of Ukraine*, *46–47, 403.* [In Ukrainian]

А. А. ЯКОВЛЕВ
кандидат юридических наук, доцент кафедры трудового права
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

ПРИНПИПЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ ТРУДА: ВЗГЛЯД ЮРИСТА

В статье определена и рассмотрена система правовых принципов, на которых базируется политика государства в области охраны труда. Очерчена роль охраны труда для обеспечения его достойных условий, охарактеризована правовая основа охраны труда в Украине.

Ключевые слова: охрана труда, государственная политика, безопасные условия труда, социальная защита работников.

O. A. YAKOVLEV
PhD, Assistant Professor of Labor Law Department of Yaroslav Mudriy National Law University

PRINCIPLES OF STATE POLICY ON THE WORK SAFETY FIELD: LAWYER'S VIEW

Problem setting. Work safety plays an important role in the implementation of state policy on labor conditions improving. A very important task in this field is to change the attitude of the employer and employee to issues directly related to safety of work, to improving the education level of specialists and staff at all levels on work safety.

Target of research. The aim of the article is to define the basic principles of the state policy in the field of work safety from the standpoint of legal science.

Analysis of recent researches and publications. The issues of state policy on work safety field are important and debated among labor law scientists. This subject has been studied by such scientists as V. H. Hryban, O. V. Nehodchenko, V. I. Chudovsky, L. P. Shymna, D. V. Zerkalov, I. P. Zhyhalkin, S. M. Prylypko, O. M. Yaroshenko and others.

Article's main body. The article identified and discussed a system of legal principles underlying the state policy in the field of work safety. The role of work safety has been identified to ensure proper labor conditions, its described the legal framework of work safety in Ukraine. The principles of the state policy on work safety allocated to three groups: a) general principles aimed at prevention industrial accidents, injuries or other harm to the employee's health; b) principles reflecting the general and special supervision and control of work safety at the national level; c) principles, establishing safeguards for employees.

Conclusions and prospects for the development. Work safety is an important mean of preventing injury or accidents during the employment process. The level of adaptation of the employee in the company affects at his performance and health, it creates a certain level of sensitivity and resistance to psycho-emotional overload that could significantly change the level of professional activity.

Key words: work safety, state policy, safe working conditions, social protection of employees.